

De vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum : Nijkerk, 27 februari 2009
Betreft : Position Paper t.b.v. rondetafelgesprek met de vaste commissie voor
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer
d.d. 4 maart 2009
Kenmerk : 902C090227ve

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties,

Namens de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies, waar
circa 220 lokale en provinciale rekenkamers en rekenkamercommissies zijn aangesloten, wil
ik als volgt reageren op de voorgenomen wijziging van de Gemeente- en Provinciewet, in het
bijzonder op de brief van de Staatssecretaris van 11 december 2008 over de Staat van de
Dualisering.

Zowel het bestuur van de NVR, alsmede vele leden van de NVR, hebben praktische
ervaring met het functioneren van provinciale en lokale rekenkamer(commissie)s die verder
teruggaat dan de verplichte ingangsdatum van deze organen op respectievelijk 1 januari
2005 en 1 januari 2006. Op grond van deze ervaringen missen wij belangrijke elementen in
het standpunt van de staatssecretaris, die onzes inziens belangrijk zijn voor het functioneren
van deze controle-organen; nu en in de toekomst.

Welke elementen missen we?

1. Positie van de rekenkamer(functie)

Volgens de huidige gemeentewet zijn zowel de rekenkamer als de rekenkamercommissie bestuursorganen in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Dit betekent dat bijvoorbeeld de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB), alsmede het klachtrecht van toepassing zijn op de provinciale en lokale rekenkamer(functie), terwijl de Algemene Rekenkamer, gelet op zijn onafhankelijke positie, hiervan is uitgezonderd. Gelet op de grote overeenkomsten tussen de positie van de Algemene Rekenkamer enerzijds en die van de provinciale en lokale rekenkamer(functie) anderzijds, pleit de NVR om een dergelijke uitzonderingspositie ook van toepassing te verklaren op de provinciale en lokale rekenkamer(functie).

2. Vergoeding van (externe) leden van een rekenkamer(commissie)

In de praktijk komt het voor dat (externe) leden van rekenkamer(commissies) zelf onderzoek doen tegen betaling. Zij ontvangen in dat geval (soms naast een vaste vergoeding) een variabele beloning voor de verrichte werkzaamheden. Gelet op het belang van de integriteit in het functioneren van rekenkamer(commissie)s en het vermijden van elke schijn van belangenverstrengeling in het optreden van leden van deze organen, vindt de NVR dit een onwenselijke situatie. De NVR is voorstander van een stelsel van vaste vergoedingen voor externe leden, net zoals raadsleden een vaste vergoeding ontvangen.

3. Geheel uitbesteden van de rekenkamer(commissie)s

De NVR stelt zich op het standpunt dat de wetgever met de instelling van provinciale en lokale rekenkamer(commissie)s voor ogen heeft gehad dat dergelijke organen onderdeel zijn van het publiek domein en met publiek gezag zijn bekleed. In de praktijk ziet onze vereniging echter gemeenten, die hun rekenkamer(functie) geheel hebben uitbesteed aan een commerciële organisatie. De NVR is van mening dat hierdoor het onafhankelijke karakter in de relatie met de gemeenteraad (opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie) niet is geborgd. Dat geldt daarmee ook voor het zonder last of ruggespraak en in volledige vrijheid kunnen maken van afwegingen. Tenslotte is het gewenst dat een rekenkamer(commissie) een voor de buitenwereld duidelijke publieke identiteit heeft.

4. Rechtmatigheid

De staatssecretaris heeft reeds aangekondigd naar aanleiding van de voorlopige evaluatie van lokale en provinciale rekenkamer(functie)s (Leren afrekenen, 2007) om meer duidelijkheid te geven over de rol van deze organen bij het onderzoek naar de rechtmatigheid van provinciale en lokale overheidsfinanciën. Ook de NVR ziet op dit terrein een aantal onduidelijkheden, mede tegen de achtergrond van enerzijds de in de Gemeente- en Provinciewet genoemde taken voor de provinciale en lokale rekenkamerfunctie (onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid én rechtmatigheid) en anderzijds dat deze organen zijn uitgezonderd (verbod) van het onderzoek naar de jaarrekening. Dit onderzoek naar de jaarrekening is een opdracht die de gemeenteraad/provinciale staten dienen te verstrekken aan een daartoe aangewezen accountant, die zich sinds de jaarrekening 2004 ook dient uit te spreken over rechtmatigheid van het gevoerde financieel beheer als onderdeel van zijn accountantsverklaring.

In het bijzonder vraagt de NVRR aandacht voor de volgende aspecten ten aanzien van de rechtmatigheid:

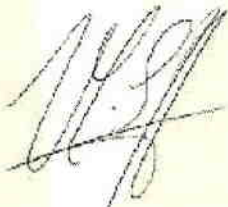
- Op basis van de huidige regelgeving en uitwerking daarvan (Kadernota rechtmatigheid, Platform Rechtmatigheid) dient de gemeenteraad het normenkader voor de rechtmatigheid vast te stellen en kan daarbij in de praktijk regels (wetten, wettelijke regelingen, gemeentelijke verordeningen) buiten werking stellen. Dit is naar oordeel van onze vereniging geen goede zaak. De NVRR is van mening dat dit normenkader reeds vaststaat, zijnde: alle van toepassing zijnde wetten, regelingen en verordeningen.
- Thans kan op basis van diezelfde "Kadernota rechtmatigheid" de gemeenteraad aan bepaalde regels en bepalingen van een gemeentelijke verordening geen financiële gevolgen verbinden. De NVRR is van mening dat de gemeenteraad niet zomaar regelgeving buiten werking zetten als onderdeel van de rechtmatigheidscontrole.
- De Gemeentewet (artikel 189) en de provinciewet laten niet toe dat overschrijdingen in de rekening die worden gecompenseerd door rechtstreeks gerelateerde baten, als rechtmatig worden beschouwd. De genoemde kadernota biedt deze mogelijkheid wel. Volgens de NVRR moeten, conform de Gemeente- en Provinciewet, baten en lasten afzonderlijk worden geraamd en verantwoord.

5. De samenwerkingsmogelijkheden van rekenkamers

In de praktijk komen er diverse samenwerkingsvormen voor bij rekenkamers. Op basis van de Wet Gemeenschappelijke regelingen kunnen rekenkamer(commissie)s van gemeenten en provincies onderling en met elkaar samenwerken. Samenwerking met rekenkamer(commissie)s van waterschappen wordt daarbij niet genoemd, terwijl er inmiddels wel ontwikkelingen in deze richting zijn en de huidige wetgeving deze niet verhindert. Gelet op de grote zorgvuldigheid die het functioneren van rekenkamer(commissie)s vereist, vindt de NVRR het wenselijk dat in de wetgeving deze samenwerkingsvormen geëxpliciteerd worden en voorts dat ook enkele knelpunten rondom verantwoording en toezicht, die optreden bij rekenkamers die in WGR-verband opereren, worden opgelost.

Wij verwachten dat wij u hiermee op een passende wijze van informatie hebben voorzien om het debat over de wijzigingen in de Gemeente- (en Provincie)wet te kunnen voeren, zien uit naar behandeling daarvan en zijn gaarne bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

dhr. dr. V.L. Eiff
Voorzitter NVRR